

BIURO KONSTRUKCYJNO - WDROŻENIOWE
I WYKONAWCZE

KON - CHEM

LUTORYŻ 470 , 36 - 040 BOGUCHWAŁA , tel. (17) 87 11 272, 608 043 406
NIP : 813-128-19-43

WYKONUJEMY:

- PROJEKTOWANIE
budowlane,
architektoniczne
urbanistyczne,
technologiczne

- ZASTĘPSTWO
INWESTYCYJNE

- NADZORY
BUDOWLANE I
TECHNICZNE

- EKSPERTYZY I
ORZECZENIA
o stanie technicznym
wszelkich budowli

- DORADZTWO
TECHNICZNE W
ZAKRESIE
architektury, inżynierii i
pokrewnej działalności
technicznej

Objekt: Zabytkowy Mur Ogrodzeniowy Zespołu Dworsko -
Parkowego w Rymanowie

Adres: ul. Osiedle/ Parkowa,
38-480 Rymanów
- dz. nr 3121

Inwestor: Urząd Gminy w Rymanowie
ul. Mitkowskiego 14/a

Temat

opracowania: Program prac konserwatorskich.

branża: budowlana

projektant: inż. Bogusław Jabłoński
upr. B - 49/93

opracował: mgr inż. Grzegorz Bomba

Bogusław Jabłoński
INŻYNIER BUDOWNICTWA
upr. bud. nr 49/93
Lutoryż 470, tel. 017 87-11-272

G. Bomba

LUTY 2010

I. CZĘŚĆ OPISOWA.

1.1 Dane ogólne.

- 1.1.1. Podstawa opracowania.
- 1.1.2. Przedmiot opracowania.

1.2. Opis techniczny szczegółowy.

- 1.2.1. Stan techniczny konstrukcji istniejącego elementu.
  - 1.2.1.1. Zestawienie parametrów technicznych.
  - 1.2.1.2. Forma i funkcja .
  - 1.2.1.3. Istniejące rozwiązania materiałowe.
  - 1.2.1.4. Ogólna ocena stanu technicznego.

1.3. Wnioski.

1.4. Stan projektowany – koncepcja planowanego zakresu prac remontowych.

- 1.4.1. Bryła elementu – ogólnie.
  - 1.4.1.1. Izolacje p. wilgociowe.
  - 1.4.1.2. Powłoki elewacyjne.
  - 1.4.1.3. Uzupelnienie ubytków.
  - 1.4.1.4. Konstrukcja główna elementu..

1.5. Zalecenia.

2. CZĘŚĆ GRAFICZNA

- 2.1. Rys. Z-1 – Sytuacja
- 2.2. Rys. B-1 – Przekrój wzmocnienia muru..

2.3. – dokumentacja fotograficzna

I. CZĘŚĆ OPISOWA.

1.1. Dane ogólne.

1.1.1. Podstawa opracowania.

Podstawą formalną opracowania - umowa wykonania programu zawarta pomiędzy Gmina Rymanów Zdrój zwaną dalej inwestorem a Biurem Konstrukcyjno Wdrożeniowym i Wykonawczym „Kon – Chem „ – Lutoryż 470, 36-040 Boguchwała

Pozostałe:

- Dokumentacja fotograficzna.
- Źródła tekstowe opisowe
- Oględziny, własna inwentaryzacja i ocena techniczna obiektu dokonana dla potrzeb opracowania n/n dokumentacji technicznej.
- Decyzja znak: L.K.S. KL. IV-54-23-52, z dnia 27 listopada 1952 r – Urzędu Wojewódzkiego w Rzeszowie o wpisie do Rejestru Zabytków Województwa Rzeszowskiego pod nr **Z.N. 7**
- Protokół z dnia 3 sierpnia 2009 r z posiedzenie komisji w sprawie – „*Remontu muru granicznego przy Pałacu w Rymanowie* „.

1.1.2. Przedmiot opracowania.

Przedmiotem opracowania jest ocena stanu technicznego elementów konstrukcyjnych w/w zabytkowego obiektu małej architektury – zabytkowego muru granicznego od strony północnej, wschodniej i południowej terenu działki dawnego Pałacu Potockich w Rymanowie wraz z programem konserwatorskim robót konserwacyjnych detali architektonicznych oraz wzmacniających konstrukcję, w tym chroniących obiekt przed wpływem wód opadowych.

Opracowanie zawiera :

- opis techniczny obejmujący:
  - ocenę ogólną stanu technicznego
  - ocenę stanu technicznego konstrukcji
  - wnioski i zalecenia
  - koncepcję techniczną koniecznego planowanego zakresu remontu
- część graficzną – rzuty poziome poszczególnych balkonów wraz dokumentacją fotograficzną

1.2. Opis techniczny szczegółowy.

1.2.1. Stan istniejący elementu.

1.2.1.1. Zestawienie parametrów technicznych obiektu.

A. Obiekt:	Mur graniczny od strony północnej, wschodniej i południowej terenu działki dawnego Pałacu Potockich w Rymanowie
B. Lokalizacja:	ul. Osiedle i Parkowa – dz. nr 3121
C. Inwestor:	Urząd Gminy w Rymanowie
D. Technologia wykonawstwa:	Tradycyjna - elementy konstrukcji z kamieni naturalnych.
F. Jednostka projektująca:	Biuro Konstrukcyjno – Wdrożeniowe i Wykonawcze „Kon – Chem „ Lutoryż 470, 36 – 040 Boguchwała
G. Faza:	Ocena Stanu Technicznego – ekspertyza konstrukcyjno –

	budowlana – „ PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH „	
H. Branża:	Konstrukcyjno - architektoniczna	
I. Autorzy projektu:	wg wykazu na stronie tytułowej	
J. Długość :		Okolo 300 m
K. H		2,5 – 3,0 m

1.2.1.2. Forma i funkcja obiektu.

Przedmiotem oceny jest zabytkowy mur graniczny zabudowany od strony północnej, wschodniej i południowej terenu działki dawnego Dworu Potockich, dz. Nr 3121 w Rymanowie, obecnie przy ul. Osiedle i Parkowa / *usytuowanie w – g opracowania graficznego rys. S – 1 /*.

Obiekt murowany pochodzący z I połowy XIX wieku, chroniący teren Dworu Potockich z początków XIX wieku położony w parku we wschodniej części miasta, za rzeką Tabor.

Charakterystyczne elementy obiektu to liniowa monumentalna bryła biegnąca w chwili obecnej wzdłuż dwóch obecnych miejskich traktów komunikacyjnych Rymanowa, z załamaniem w tym jedno pod kątem prostym przy skrzyżowaniu w/w ulic miejskich.

Bryła ogrodzenia wzniesiona została w technologii konstrukcji murowanej z kamieni naturalnych z budynku posiada bardzo bogaty wystrój architektoniczny / *w – g informacji zapisanych we wcześniej wymienionym Protokole z komisji konserwatorskiej z dnia 3 lipca 2009 r jest to: - mur gruntowy..., murowany o szer. około 50-70 cm... .., na całej długości / około 300 m / posiada liczne ubytki..., wypłukaną zaprawę, miejscami jest nachylony a w strefie początkowej uległ całkowitemu zwaleniu. Mur wysokości około 2,5 – 3,0 m, nakryty jest betonową nakrywą również wymagającą remontu... .”*

Obiekt wpisany w Rejestr Zabytków Województwa Rzeszowskiego Decyzją znak: L.K.S. KL. IV-54-23-52, z dnia 27 listopada 1952 r – Urzędu Wojewódzkiego w Rzeszowie o wpisie do Rejestru Zabytków Województwa Rzeszowskiego pod nr **Z.N. 7**

1.2.1.3. Istniejące rozwiązania materiałowe.

ELEMENTY KONSTRUKCYJNE

- Posadowienie / *jak w w/w Protokole /* tzw. gruntowe na podsypce piaskowej o znacznej miąższości zbliżonej do strefy przemarzania.
Typowego dla tego typu konstrukcji - posadowienia – bryły betonu / *ławy lub ściany /* - brak.
- Miąższość elementu tworzy układ przemurowanych zaprawą, / *w przeważającej części wapienną /* ułożonych w różnym układzie drobnych bloczków z kamieni naturalnych , w przeważającej części łamanych / *łupek karpacki – hematyt /*, z luźno występującymi wstawkami z okrągłaków z piaskowca oraz cegły ceramicznej / *palonej z gliny /*.
- Całość konstrukcji została na pewnym etapie przekryta czapą betonową. Brak materiałów źródłowych potwierdzających czasokres wykonania tego elementu ocenianej budowli.
- Tarcza wytworzona przez w/w układ przemurowanych elementów drobnowymiarowych nie stanowi jednorodnej płaszczyzny. Na całej długości występują kilkakrotnie wychylenia budowli od pionu. Szczegółowe badanie powinny być wykonane jako konieczne przed wydaniem dokumentacji technicznej stanowiącej podstawę uzyskania pozwolenia na prace remontowe badanej budowli.
- Sama płyta muru tworzy / *w – g stanu na dzień dzisiejszy /* element monolityczny wsparty na wcześniej wymienionym posadowieniu z podsypki piaskowej. Nie widać gołym okiem niebezpiecznych zarysowań lub pęknięć poza wcześniej opisanym odchyleniem od pionu.
- Połączenia poszczególnych elementów budowli w tym na liniowych załamaniach bez widocznych zarysowań i pęknięć.,
- Nie mniej układ konstrukcyjny z uwagi na występujące odchylenia od pionu jest niestabilny statycznie i może grozić w przypadku zaistnienia niekorzystnego zbiegu okoliczności

/ atmosferycznych lub losowych / katastrofą budowlaną / zwaleniem jego fragmentów między innymi na przebiegające w pobliżu budowli trakty komunikacyjne /. Pomimo, iż budowla jest układem niestabilnym konstrukcyjnie, niebezpiecznym dla obciążeń normowych dla tego typu konstrukcji, tworzy wrażenie elementu monolitycznego i monumentalnego.

ELEMENTY NIEKONSTRUKCYJNE BRYŁY

- Czapa pokrywająca, betonowa stanowiąca przekrycie konstrukcji.

1.2.1.4. Ogólna ocena stanu technicznego.

Oględziny elementów konstrukcyjnych bryły muru nie wskazują na odmienną od pierwotnych założeń wytrzymałościowych, pracę poszczególnych jej elementów, składników poszczególnych wymienionych wcześniej elementów konstrukcji. Nie mniej stwarzają zagrożenia dla użytkowników i obecnego sposobu ich użytkowania. Są w stanie techniczny wymagającym nie tylko prac konserwatorskich ale i wzmacniających monumentalna konstrukcję bryły. Widoczne odchylenia od pionu wymagają ingerencji w istniejący układ konstrukcyjny. Braki i ubytki w strukturze wymagają uzupełnienia materiałem tożsamym za wyjątkiem czapy, która powinna podlegać z demontażem fragmentów zdewastowanych. Jako zabieg przeciwdziałający dalszemu odchylaniu się budowli od pionu należy w jego strukturę wstawić elementy stabilne, samonośne będące w stanie utrzymać występujący w chwili obecnej istniejący napór budowli

- W ogólnej ocenie wygląd budowli oraz poszczególnych jej elementów nie konstrukcyjnych wskazuje przede wszystkim na brak odporności na wpływy czynników zewnętrznych a zwłaszcza wilgoci zewnętrznej, / wody opadowe / powodujący równocześnie na skutek oczywistych ,corocznych cykli zamrażania w okresie zimowym, widoczną postępującą degradacją na skutek znacznej korozji powłoki czapy przekrywającej i zaprawy.
- W/w opisany brak odporności na wilgoć spowodowany jest głównie wiekiem budowli z konsekwencją poddawania budowli wielokrotnym cyklom zamrażania i odmrażania. Oczywistym powodem zawilgacania konstrukcji jest brak właściwej technologii zabezpieczeń poszczególnych elementów od samego momentu budowy / co w tym przypadku jest sprawą oczywistą / bądź na skutek niewłaściwych zabiegów konserwacyjnych dokonywanych w trakcie użytkowania.
- Opisana degradacja / liczne ubytki i braki w strukturze / na około 20 % powierzchni ogólnej muru jest na tyle daleko posunięta, iż spowodowała powstanie braków w elementach struktury muru – braki składników – kamieni i zaprawy, skutkujących w konsekwencji zupełną dewastacją całych fragmentów muru łącznie z rozszczelnieniem konstrukcji, rozwarstwieniem aż do odspojenia znacznych fragmentów w poziomych około korony / przekrycia czapą betonową /.

1.3. Wnioski.

- Opisane poniżej zabiegi konserwatorsko – remontowe należy traktować jako priorytetowe podczas planowania prac remontowych w obiekcie.
- W obecnym stanie struktury samego muru, jego posadowienia oraz czapy przykrywającej, nie poddanie ich n/opisanym koniecznym zabiegom konserwatorskim spowoduje sytuację, iż specyficzny, charakterystyczny i bardzo ciekawy architektonicznie układ analizowanej, zabytkowej monumentalnej budowli może ulec pogłębiającej się dewastacji.
- Jako zabieg przeciwdziałający dalszemu odchylaniu się budowli od pionu należy w jego strukturę wstawić elementy stabilne, samonośne będące w stanie utrzymać występujący w chwili obecnej istniejący napór budowli

- Z uwagi na powyższe przebudowa w postaci zabiegów konserwatorskich, opisanych n/niejszą dokumentacją zakresie powinien nastąpić jak najszybciej.

1.4. Stan projektowy – koncepcja planowanych prac remontowych.

1.4.1. Bryła elementu – ogólnie.

NAPRAWA I RENOWACJA ELEMENTÓW MURU

Zalecane etapy:

- Dezynfekcja - usuwanie korozji biologicznej.

Dla usunięcia z powierzchni murów kamiennych, a szczególnie z kamieni porowatych np. piaskowcowych oraz ze spoin, mikroorganizmów takich jak: bakterie, grzyby, glony i porosty przewiduje się użyć roztwór wodny biocydów np. **Alkutex BFA-Entferner**.

Po naniesieniu na powierzchnię muru przez natrysk lub pędzlem należy odczekać około 6 godzin i splukać strumieniem wody. W przypadku koniecznym zabieg powtórzyć.

- Czyszczenie konserwowanych powierzchni.

Przewidziano mycie strumieniem wodnym pod dużym ciśnieniem. Chemiczne doczyszczanie mocno zabrudzonych powierzchni preparatem np. **Alkutex Fassadenreiniger-Paste** gotową do użycia tiksotropową pastą opartą na fluoru amonowym. W kontakcie z powierzchnią czyszczoną związek ten ulega rozkładowi z wydzielaniem wolnego kwasu fluorowodorowego będącego właściwym środkiem czyszczącym. Warstwę pasty zostawia się na powierzchni kamienia na okres 3-5 minut a następnie splukuje ciepłą wodą.

- Oczyszczanie spoin.

Wystąpi pomiędzy kamieniami z zaprawy skorodowanej, lub zapraw cementowych a następnie fugowanie gotową zaprawą np. **HMF Historisch Mauer - Putz und Fugmortelbeige** o zbliżonych parametrach fizyczno - mechanicznych do oryginalnej fugi z zaprawy wapiennej.

- Uzupełnienie ubytków.

Duże ubytki kamienne należy przemurować łupkiem karpackim stosując zaprawę wapienną **Putzmortel**. W przypadku wystąpienia w dalszym ciągu pustek należy je wypełnić stosując drobnoziarnistą zaprawą odporną na siarczany i bardzo dobrej rozpliwalności i zdolności pęcznienia – **Bohrochsuspension**.

- Naprawa korony.

Koronę muru należy wyszpachlować i wyfugować / *zachowując jej dotychczasowy kształt* / stosując wodoszczelną zaprawę szybkowiązącą **Ditspachtel**. W celu lepszego zabezpieczenia można zastosować wodoszczelny **Elastoschlamme**, poprzedzone zabiegiem zagruntowania preparatem **Kiesol**.

- Hydrofobizacja.

Po zakończeniu w/w prac konserwacyjnych, całość powierzchni muru / *kamieni, spoin i czapy* / w celu ograniczenia wnikanie wody opadowej, bez zmiany otwartości dyfuzyjnej impregnowanego materiału należy zagruntować. Przewidziano do tej czynności roztwór związków krzemooorganicznych w rozpuszczalniku benzynowym np. **Funcosil SL Siloxanlösung**.

Putzmortel – zaprawa do przemurowania i spoinowania muru.

Bohrochsuspension – zaprawa do scalania i wypełniania powstałych pustek w murze.

Ditspachtel – szybkowiążąca zaprawa do szpachlowania i fugowania korony muru.

Kiesol – preparat gruntujący

Elastoschlamme - szlam elastyczny wodoszczelny.

Funcosil SL - impregnat hydrofobizujący do piaskowca, betonu itp

Podane wyżej przykładowe produkty pochodzą z oferty firmy **Remmers**. Przyszły Wykonawca robót może użyć odpowiedników podanych produktów innych producentów.

1.4.1.1. Izolacje p. wilgociowe.

- Koronę muru należy wyszpachlować i wyfugować / *zachowując jej dotychczasowy kształt /* stosując wodoszczelną zaprawę szybkowiązującą Ditspachtel. W celu lepszego zabezpieczenia można zastosować wodoszczelny Elastoschlamme, poprzedzone zabiegiem zagruntowania preparatem Kiesol.
- Po zakończeniu w/w prac konserwacyjnych, całość powierzchni muru / *kamieni, spoin i czapy /* w celu ograniczenia wnikanie wody opadowej, bez zmiany otwartości dyfuzyjnej impregnowanego materiału należy zagruntować. Przewidziano do tej czynności roztwór związków krzemooorganicznych w rozpuszczalniku benzynowym np. Funcosil SL Siloxanlösung.

1.4.1.2. Powłoki elewacyjne jak w opisie ogólnym oraz konieczna w/opisana hydrofobizacja.

1.4.1.3. Uzupełnienie ubytków.

Łupek karpacki na zaprawie - Putzmortel.

1.4.1.4. Konstrukcja główna budowli.

W celu zapewnienia zachwianej w chwili obecnej równowadze statycznej budowli wynikającej z posadowienie niezgodnego w zasadzie ze sztuka budowlaną oraz związanymi normami budowlanymi, koniecznym jest wbudowanie w strukturę elementów wzmacniających odporność na działanie sił zewnętrznych / *uderzenie pojazdem /* , ciężaru własnego oraz nierównomiernego osiadania.

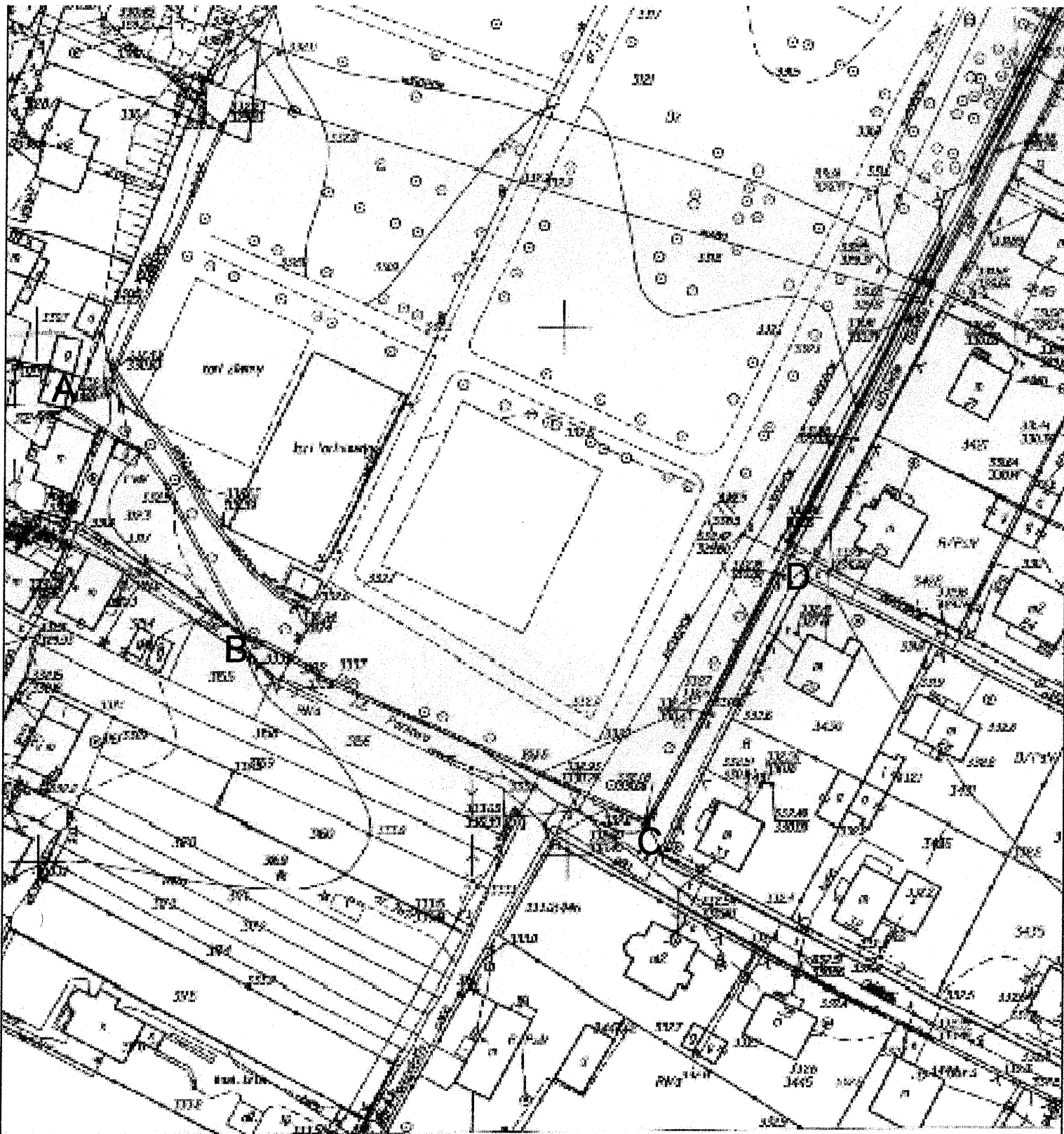
Powinny być to być elementy odporne na zginanie, posadowione na fundamencie betonowym z materiału o strukturze umożliwiającej skuteczne połączenie ze struktura istniejącą muru. Sugeruje się zastosowanie rdzeni żelbetowych, posadowionych na fundamencie betonowym na głębokości zgodnej z obowiązującą dla terenu strefą przemarzania. Rozstaw zastosowanych rdzeni zgodny z obowiązującą normą w zakresie konstrukcji żelbetowych i murowych / *nie rzadziej niż około 6,0 m /* . Pojedyncze rdzenie powinny być połączone z monolitem muru w sposób sztywny. Na powyższe, koniecznym jest opracowanie stosownej dokumentacji technicznej poprzedzonej koniecznymi geodezyjnym sprawdzeniem pionowości budowli.

1.5. Zalecenia.

- Bezwzględnie przestrzegać podczas fazy wykonawczej dla poszczególnych etapów robót, reżimu technologicznego opisanego w przyszłej dokumentacji technicznej oraz norm jakościowych i zużycia poszczególnych materiałów zapisanych w kartach technicznych poszczególnych materiałów przekazanych w załączeniu.
- Rozpoczęcie prac pod nadzorem Służby Ochrony Zabytków, na bazie uzgodnionej przez Nie dokumentacji technicznej po uzyskaniu stosownego Pozwolenia na budowę.
- W przypadku stwierdzenia odstępstw stanu technicznego poszczególnych elementów budynku od opisanego n/n dokumentacją należy powiadomić autorskie biuro bądź projektanta n/n opracowania.

Autor

Bogusław Jabłoński
 INŻYNIER BUDOWNICTWA
 upr. bud nr 49/08
 Lutoryz 470, tel. 017 87-11-272

PLAN SYTUACYJNO - WYSOKOŚCIOWY

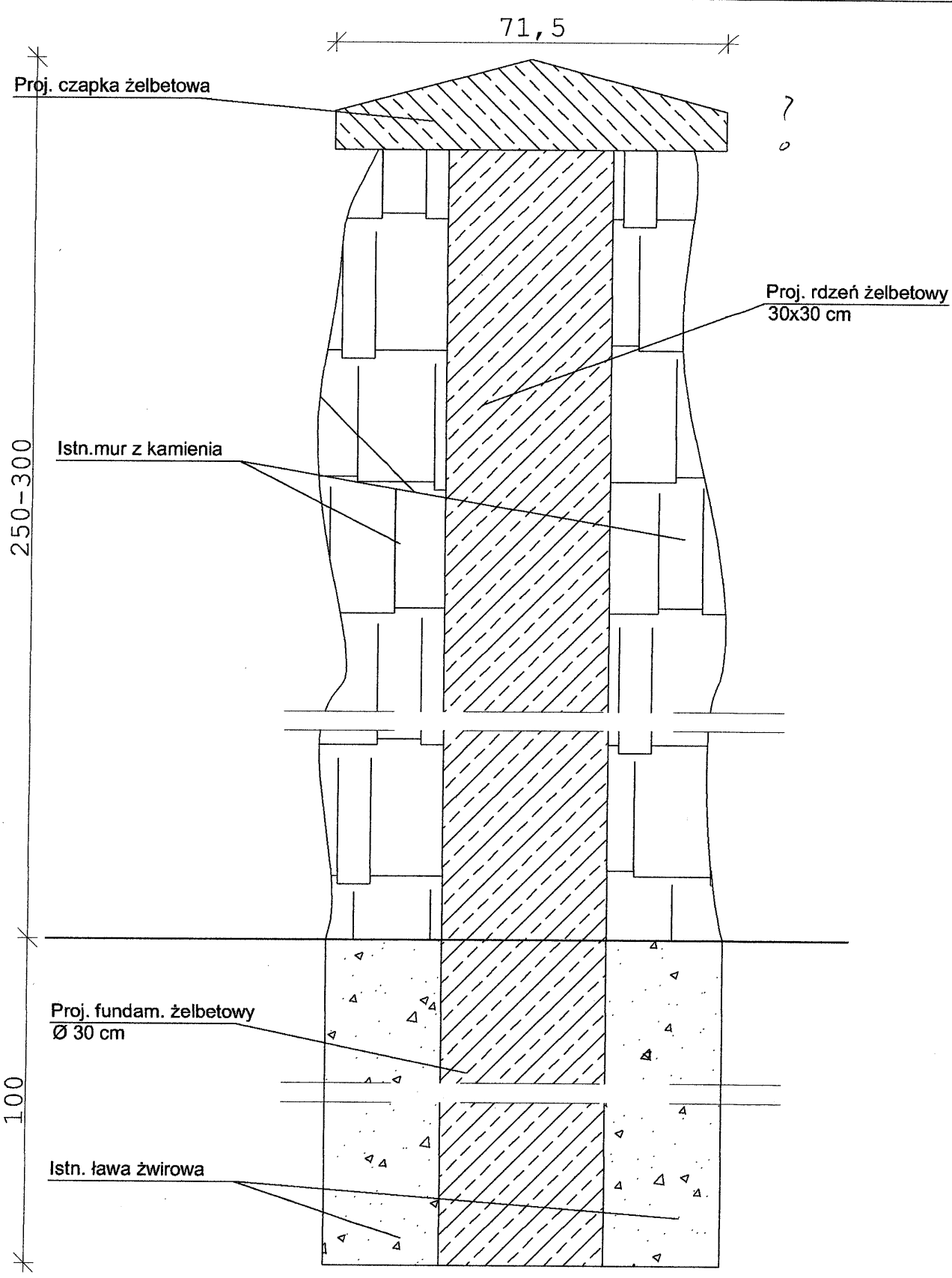
skala 1 : 1000

LEGENDA:

A,B,C,D - ISTN. MUR Z KAMIENIA

<p>Biuro Konstrukcyjne - Wdrożeniowe i Wykonawcze "KON - CHEM" Łutycz 470 36-040 Boguchwała tel. (0-17) 871 12 272 kom. 608 043 408</p>	<p>TEMAT: Przebudowa zabytkowego muru ogrodzeniowego Zespołu Dworsko - Pałacowego w Rymanowie</p>
<p>ZAMAWIAJĄCY: URZĄD GMINY W RYMANOWIE</p>	<p>NAZWA RYS. PLAN SYTUACYJNO-WYSOKOŚCIOWY</p>
<p>STADIUM: PROGRAM</p>	<p>OBIEKT: ZESPÓŁ DWORSKO - PAŁACOWY W RYMANOWIE</p>
<p>SKALA: 1:1000</p>	<p>NUMER RYSUNKU: Z1 REWIZJA: 0</p>
<p>PROJEKTANT KONSTRUKCJI: inż. Bogusław Jabłoński</p>	<p>BRANŻA: ZAGOSPODAROWANIE</p>
<p>OPRACOWAŁ: mgr inż. Grzegorz Bomba</p>	<p>B-49/93 02.2010 <i>[Signature]</i> 02.2010</p>

skala 1:100

Biuro Konstrukcyjno - Wdrożeniowe i Wykonawcze "KON - CHEM" Lutycz 470 36-040 Boguchwała tel. (0-17) 871 12 272 kom. 808 043 408		TEMAT: Przebudowa zabytkowego muru ogrodzeniowego Zespołu Dworsko - Pałacowego w Rymanowie	
ZAMAWIAJĄCY: URZĄD GMINY RYMANÓW		NAZWA RYS. PRZEKRÓJ WZMOCNIENIA MURU	
STADIUM: PROGRAM		OBIEKT: ZESPÓŁ DWORSKO - PAŁACOWY W RYMANOWIE	
SKALA: 1:100		NUMER RYSUNKU: B1 REWIZJA: 0	
PROJEKTANT KONSTRUKCJI: inż. Bogusław Jabłoński		BRANŻA: BUDOWLANA	
OPRACOWAŁ: mgr inż. Grzegorz Bomba		inż. Bogusław Jabłoński B-49/93 02.2010	
FUNKCJA:		mgr inż. Grzegorz Bomba 02.2010	
IMIĘ I NAZWISKO		NUMER UPRAWNIEN PÓDPIS DATA	